

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

POBOJNIKI MEČEJO SOLZE POVZROČAJOČE BOMBE NA STAVKOVNE STRAŽE V PENNI

V Coalportu, Pa., so kompanijski pobojniki napadli žene in otroke ter pretepli konstablerja. — Pobojniki so si nadelj vojaške titline.

Coalport, Pa. — Kompanijski pobojniki so vrtili bombo, ki povzroča solzenje, med ženske in otroke na piketni straži v Coalportu ter so nato pretepli in aretirali konstablerja Keitha, ki je skušal te kompanijske pobojnike aretirati v imenu zakona. Ti brutalni nastopi so prvi te vrste tekom več tednov trajajoče stavke proti Irvonu Coal & Coke kompaniji in Cambria Smokeless Coal kompaniji. Ti dve premogokopni družbi sta pričeli kršiti jacksonvillsko pogodbo začetkom julija meseca, kar je izzvalo stavko. Ko so premogarji zastavkali, sta kompaniji pričeli dovažati stavkolomce iz svojih neunijskih premogovnikov v južnem delu Pennsylvanije. Istočasno so najele kakih šestdeset poklicnih pobojnikov pod vodstvom sloglasnega "stotnika" Carltona.

Coalport leži v središču 2. okrožja United Mine Workers unije. Naselbina je zadnja postaja dveh strankih prog pennsylvanske železnice. Unija se je hrabro borila in se še bori, da vzdrži to važno postojanko. Tako od začetka dalje so bile redno na straži piketne straže. Ženska pomožna akcija, ki jo je organizirala Clara Johnson, je pošiljala na piketno stražo svoje članice, tako da so bili vedno na straži delavci in delavke oziroma žene delavcev. Clara Johnson je ravnateljica izobraževalnega oddelka okrožne unije.

Sto žensk in otrok je patruliralo pred vhom v premogovnik Irvona kompanije, ko je pridržala k vohodu tolpa pobojnikov. Na licu mesta je bil konstabler Keith, ki ima skrbeti za mir in red v mestu. Na delavski strani je bilo vse tiho in mirno, niti najmanjšega izživljanja. Eden izmed pobojnikov je brez

vsakega povoda vrnil bombo, ki je priletela v konstablerjev avtomobil; avtomobil je stal na cesti blizu vrste korakajočih žensk in otrok. Bomba je eksplozirala. Mnoge ženske so padle nezveste na tla, otroci se razbežali na vse strani dušeč se in plakajoč. Seveda je nastala zmešnjava in razburjenje. Mrs. Ire Smyers, ena izmed piketinj, je bila naslednjega dne priklicvana na posteljo radi posledic tiste bombe; govoriti ni mogla in le molče je mogla razločiti predmete v svoji bližini.

Takoj je bilo izdano zaporno povelje proti dvema pobojnika-ma, Teterju in Amicku. Konstabler Keith je šel z zapornim poveljem po imenovana dva, pa so pobojniki navallili nanj in ga tako pretepli, da je obležen nezavesten na tleh. Ko je prišel zopet k zavesti, ga je par pobojnikov, ki so obenem šerifovi deputiji, aretiralo pod obožbo, da je nosil pri sebi skrito orožje — svoj policijski revolver — ter da je z revolverjem pometil nanje. Kasneje sta bila aretirana Teter in Amick ter pet drugih pobojnikov, ki so vsi obtoženi napada z namenom težke telesne poškodbe. Vseh sedem pobojnikov je sodnik spustil na prosto pod jamščino \$1.000.

"Stotnik" Carlton, ki je veterar svetovne vojne, je dal svojim pobojnikom lepodoneče vojaške titline. Tako ima pod svojim poveljstvom "poročnike", "narodnike" in "pešce". Zanimivo je, da je poročnikov in narednikov več kot navadnih "voja-kov". Carlton je profesionalni stavkolomec, vendar pa si je vzel 5. julija toliko prostega časa, da je vodil Ameriško legijo na paradi v Clearfieldu. Predno je prišel v Coalport, je poveljeval pobojnikom v Sagamoru. Sedaj ima svoj glavni stan v Coalportu, a od časa do časa teče pogledat v Kramer, kjer Peabody Coal kompanija in Erie železniška družba kršita pogodbo.

Agitirajo za "Prosveto"!

Mehiški klerikaleci zvr- čajo odgovornost na Rim

Radi bi se pomirili z vlado, toda papež trdovratno odklanja vsak kompromis. V Rim pojde katoliška misija, ki poduča papeža, da čaka mehiško cerkev velik poraz, ako se deloma ne poda.

Mexico City, 25. avg. — Vodstvo mehiške hierarhije je v velikih skripicah. Nobenega upanja ni, da bi Callesova vlada izpremenila svoje stališče in še manj upanja, da bi novi kongres omilil regulacijske zakone kakor želi višja katoliška duhovščina. Hierarhija vidi pred seboj neizpremenjen položaj: zapre cerkve za dolgo dobo in konflikt, ki lahko traja mesece in mesece, ako ne odneha. Odnehati pa ne more, ker tega ne dovoli rimski papež.

Kakor je soditi po najnovejših potezah v klerikalnem taboru, se pripravljajo episkopat na desperatno akcijo in v skrajni krizi zvrne odgovornost nadaljnega boja na Rim. Mnogi mehiški cerkveni voditelji bi se radi pobotali z vlado, čeprav izjavljajo nekaj starega prestiža mehiške hierarhije. Določbo registracije duhovnih bi priznali, dasi ne bi radi s tem priznali, da so cerkvena poslopja, zemljišča in druga imovina javna lastnina, ki je pod kontrolo vlade. Po starem cerkvenem pravu je papež vrhovni gospodar vse te cerkvene lastnine. Problem mehiških katoliških voditeljev zdaj je, kako pridobiti papeža, da se odpo-ve tem pravicam. Voditelji sicer še vedno vztrajajo, da nočejo pristati na nov princip, da bi bili duhovni le upravitelji ljudske lastnine, ampak na dolgotrajen odpor ni mislili.

Danes je bila objavljena nepotrjena vest, da neki mehiški škof odpotuje še te dni v Rim in osebo razloži papežu, kako stoji stvar. Škof pojasni papežu, da mehiška vlada ne bo odnehal od svojega programa, da je trajen odpor duhovščine nemogoč in da druge poti ni, kakor da se cerkev poda in se prilagodi novim razmeram kakor se najboljše more.

Cerkvena stran konflikta se torej odloči v Rimu. Vlada stran je že odločena.

ŽIVLJENJSKI STROŠKI ZELO NARASTLI

Statistika kaže, da so stroški najbolj narasli v Detroitu. Pa tudi v drugih mestih je narastek znan.

Washington, D. C. (F. P.) — Življenjski stroški junija meseca 1926 so bili v Združenih državah za 74.8 odstotka višji kot isti mesec leta 1913. To je razvidno iz polletnega statističnega poročila zveznega delavskega departmanta. Sedanje stanje življenjskih stroškov je za približno 1.6 odstotka pod decembrom 1925, a neznatno nad junijem 1925. Letošnji življenjski stroški so za 16 odstotkov nižji kot leta 1920, ko so dosegli svoj vrh.

Delavski departament je sestavil svojo statistiko na podlagi povprečnih stroškov delavske družine, obstoječe iz dveh oddelkov in treh otrok, torej petih oseb. Statistika se v resnici nanaša na izvežbane delavce, torej na tiste delavce, ki so razmeroma boljše plačani kot znaša povprečna delavska plača.

Med posameznimi mesti vlada velika razlika glede narastka življenjskih stroškov. Najbolj so narasli življenjski stroški v Detroitu, Mich., kjer je sedež avtomobilske industrije. Tam so namreč narasli življenjski stroški v trinajstih letih za 84.7%. Portland, Ore., se postavlja za najmanjšim narastkom — življenjski stroški so narasli samo za malo več kot enkrat toliko, namreč za 54.8%. V drugih mestih so stroški narasli kakor sledi: Baltimore 78.4%, Buffalo 82.8%, Chicago 77.8%, Cleveland 81.9%, Houston 69.1%, Los Angeles 71.2%, New York 78.6%, Philadelphia 80.6% in San Francisco 60.7%.

Najbolj so poskočile cene hišne opreme, in sicer za 110.4% nad cenami leta 1913. To jako razločno kaže, kak uspeh imajo združeni tovarnjari pohištva pri svojem poskusu monopoliziranja svoje industrije. — Cena kuriva in razsvetljave je poskočila za 80.7%, obleke 68.2%, hrane 59.7%, raznih drugih stvari 103.3%.

Kakor zgleda, se je delavski departament pri določevanju narastka stanovanjskih najemnin malo zmotil oziroma vzel preemajhno vsoto. Najemnina, ki jo mora plačevati delavec za svoje stanovanje, je narasla še za več odstotkov kot znaša povprečna mera narastka življenjskih potrebščin. Na podlagi tega se da sklepati, da so življenjski stroški navadnega, to je, neizvežbanega delavca znatno nad 78.8% višji kot leta 1913.

Preobrat na Grškem vznemiril Balkance

Bolgari so veseli Pangalosovega padea, Jugoslovanci pa sumi, da je to delo Italije.

Dunaj, 25. avg. — Padeč Pangalosove diktature v grški republiki je razveselil Bolgare in razburil Jugoslovane, kakor je soditi po poročilih iz Sofije in Beograda. Bolgarski vladni krogi pravijo, da je Pangalos lani povzročil invazijo Bolgarije in tudi sedanjo krizo, izvirajočo iz obmejnih prask, pripisujejo njemu. Pangalos je pred kratkim sklenil nekaj pakt z Jugoslovijo, ki je naperjen proti Bolgarom.

Jugoslovanci pa sumi, da je nedeljski puč v Atenah morda Mussolinijev del, ker je Italija zadnje čase izgubila precej na klonjenosti na Grškem. V Beogradu vlada bojazan, da nova grška vlada morda razveljavi Pangalosove pogodbe in izzove nov konflikt v zunanji politiki na Balkanu.

Green ponovno izjavlja o stališču napram Mehiki

Predsednik delavske federacije pravi, da delavci nimajo cerkvenega vprašanja na svojem programu.

Montreal, Que. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, ki je dospel sem s člani eksekutive na zadnjo redno sejo pred konvencijo, katere se vrši meseca oktobra v Detroitu, je zopet izjavil, da federacija bo držala roke proč od konflikta med vlado in cerkvijo v Mehiki.

"Ameriška delavska federacija je pridružena Mehiki delavski federaciji v Panameriški delavski federaciji," je rekel Green. "Naši odnosi z mehiškimi delavci v Panameriški federaciji so le ekonomski in industrijski. Verskih vprašanj mi nimamo na našem programu."

"Svet se vrača v poganstvo," pravi papež.

Breslau, Nemčija, 25. avg. — Tudi se vrši kongres katoliških Nemcev. Predseduje dr. Marx, ki je rekel v otvoritvenem govoru, da v nemškem narodu izginja bratski duh. Papež je poslal pozdravno pismo, v katerem pravi, da se svet vrača v poganstvo in edino krščanska postava še rešijo svet.

Obzodbje ogrskih ponarejevalcev frankov potrjena.

Budapešta, 25. avg. — Ogrsko prizivno sodišče je večerj potrdilo obzodbje, ki so bile izrečene nad knezom Windischgratzom in drugimi monarhističnimi falsifikatorji francoskih frankov. Obsojenci so prosili za novo bravnavo, katere pa niso dobili. Nekaterim je bila znižana zaporna kazen.

KAKO JE PRIŠLO DO MONO- POLA V INDUSTRIJI ALUMINIJA

Vložena je tožba za \$45,000,000, ki razkriva razne kapitalistične mahinacije. — Med obtoženimi je tudi brat zakladniškega tajnika Mellon.

New York. — V ponedeljek je bila vložena na tukajšnjem zveznem sodišču proti Aluminum kompaniji tožba za odškodnino v znesku \$45,000,000. Tožitelj je George D. Haskell iz Springfielda, Mass., predsednik Bausch Machine & Tool kompanije. Razen aluminijevskega trusta so tožene tudi nekatere druge osebe. Tožba se opira na določbe Shermanovega antitrustnega zakona in je zanimiva radi tega, ker razgalja, kako si znajo gotovi interesi osvojiti monopol na kakem polju ameriške industrije.

Haskell trdi, da je bil odkodovan za \$15,000,000 radi zarote med ravnatelji aluminijevskega trusta in pokojnim James B. Dukom, kateremu je zaupal svoje načrte glede razvoja aluminijevske industrije. Vse skupaj nudi jasno sliko vrlo gnilih razmer v sedanjem kapitalističnem sistemu. — Haskell je namreč sam nameraval osvojiti si monopol, toda prehitel so ga drugi, in posledica tega je tožba. To je približno isto kot če bi dva bandita šla plenit, pa bi eden odnesel ves plen, drugi pa ga tekel tožiti na sodišče. — Haskell zahteva v svoji tožbi trikrat toliko odškodnino kot znaša njegova zguba, kar lahko stori v smislu Shermanovega zakona.

V tožbi so navedeni ravnatelji aluminijevskega trusta med njimi tudi tajnik-blagajnik Richard B. Mellon, ki je brat zveznega zakladniškega tajnika Andrewa Mellona. Toženi so tudi

Zene angleških rudarjev stoje zvesto na bojni črti

Njih zastopnica, ki nabira po Ameriki prispevke za stavkovni sklad, povdarja, da so žene premogarjev pripravljene boriti se do konca.

New York. — Zene angleških premogarjev so baš tako — ali pa še bolj — kakor milijon stavkujočih delavcev odločne boriti se do konca proti premogovnim baronom, ki skušajo znižati plače in podaljšati delovnik. To je zadnji teden pvedala Ellen Wilkinson na seji nekega kluba. Pozvala je navzoče, da prispevajo v sklad, ki je namenjen za žene in otroke angleških stavkujočih premogarjev. Ta sklad so ustanovile in ga vodijo organizirane delavke in članice delavske stranke. — Članice in člani so takoj nabrali \$1,200 v ta sklad.

Goapa Wilkinson je povedala, da je opetovano ališala žene premogarjev tarnati, da s plačami, ki jih ponujajo ošabni premogovni baroni, nikakor ni mogoče izhajati. Omenila je nadalje, da je pomoč, ki jo dobivajo družine stavkarjev, sicer mala, da pa za silo žene že ne kako preživljajo sebe in svoje, kakor so prej z bornimi plačami.

Delegacija, ki jo je Kongres angleških strokovnih unij poslal v Ameriko nabirat prispevke za stavkarje, je prejela iz Londona kablogram, ki pripoveduje, v kako silni potrebi se nahajajo premogarji in njih družine. Vlada se je tekom celega štrajka kazala kot sovražna delavcem, sedaj pa je pritisnila svojo tristoško peto celo na nedolžne otročje. Ministrstvo javnega zdravja je namreč izjavilo, da ne bo prispevalo izrednih prispevkov v sklad doječih in no-

sečih mater, dokler traja štrajk. Denar za mleko dojenčkov se sedaj mora odgravat od rednih podpor, ki jih dobivajo matere.

Govornica je med drugim opisala sledeči pretresljiv dogodek: Nekaj dni predno se je odpravila v Ameriko, je obiskala premogarske gasebine. Pri neki poljski kuhinji je našla na skupni no gladnih otrok stavkujočih premogarjev. Lili je mrzel dež in ker se je bala, da ne bi revčki prehladili se, jih je nagovarjala, da naj gredo domov ter se vrnejo, ko bo obed pripravljen. "O, dobra gospa," so prosili nedolžni malčki, "pustite nas tu, ko tako lepo diši!" Najbrže je bila juha, ki se je v tistem kotlu kuhala in katere vonj so požirali, edina njih hrana tekom celega dneva.

"V resnici je ravno tako kot da bi bila ena desetina naših prebivalcev na štrajku — deset milijonov ljudi, kajti toliko je približno premogarjev, njih šen in otrok," je rekla Wilkinsonova. "Kdor prispeva za nje, ne meče denar v morje revščine, ki je nujna spremljevalka današnjega družabnega reda. Kdor prispeva, pomaga delavcem, ki se odločno borijo za principe. Rudarji so hrbenica naše dežele."

Povedala je tudi, da je ministrski predsednik Baldwin delničar raznih velikih angleških premogovniških družb.

"Moje skušnje tekom sadnjih mesecev," je povdarila, "so me pripravile do prepričanja, da vstaja delavska zavest in da se bo dolgo vladala sedanja neupornost med delavstvom, to se pravi, da se ne bodo rabilo posamezne skupine boriti same za svoje pravice. Delavstvo se je začelo zavedati, da je potrebna enotnost in skupen nastop. Modern kapitalizem je prepregel vse svet, tako da zgleda ta svet sedaj prav majhen in omejen. Kjerkoli se bo vršil boj — v Pasajicu, Zpadni Virginiji, Rusiji danes, Nemčiji jutri — se bomo zavedali, da je to samo del svetovnega pritiska na delavstvo in da moramo pomagati drug drugemu, da moramo ustopiti enotno!"

V nedeļje na piknik socialistične stranke!

V soboto bodo na banketu govorili odlični delavski boritellj.

Chicago. — Sociistična stranka okraja Cok se z veliko vsmo pripravila za svoji dve veliki prireditvi, ki se bodea vršili 28. in 29. avgusta.

V soboto 28. avgusta se bo vršil v Douglas park avditorij banket na čast glavnemu izvrševalnemu odboru stranke. Kongresnik Victor L. Berger bo eden izmed častnih gostov. Glavni govornik bo Morris Hillquit. Govorili bodo tudi razni drugi vplivni boritellj socialistične stranke. Na sporedu bodo številne godbene točke. Vstopnina znaša \$1.50.

V nedeļjo 29. avgusta pa se bo vršil v Riverview parku letni piknik socialistične stranke okraja Cook. Na listi govornikov so člani glavnega izvrševalnega odbora socialistične stranke v Ameriko, kakor Morris Hillquit iz New Yorka, Victor L. Berger, kongresnik iz Wisconsin, James Oneal iz New Yorka, ki je urednik tednika "New Leader", Joe W. Sharts iz Dayton, Ohio, in drugi. — Vstopnina na piknik je kakor vedno — samo 30 centov.

Na obe prireditvi so vabljani ne sam člani socialistične stranke, temveč tudi simpatizirarji in vsi tisti, ki volijo socialistične kandidate.

Civilna vojna na Grškem?

V Solunu je baže krvava bitka v teku. Pangalos, interniran na otoku, pravi, da so ga izdali njegovi lastni prijatelji. Sovražniki zdaj proslavljajo njegov padeč.

Sofija, Bolgarska, 25. avg. — Z grško-bolgarske meje je prišla vest, da se je vojaška posadka v Solunu uprila novemu režimu in zdaj je v teku krvava bitka. Streljanje iz topov je ališati čez mejo.

Atene, 25. avg. — General Pangalos, strmojavljen grški diktator, bi bil večerj skoraj linčan, ko so ga peljali na ladjo. Močna vojaška straža je odbila napad množice. Pangalos so internirali na otoku Egini, kjer bo čakal sodne obravnave.

Pangalos je dejal žurnalistom, ki so ga obiskali v zaporu, da so ga njegovi lastni prijatelji izdali in zato da ne pričakuje, da bi se kaj izpremenilo pod novim režimom.

Grški elementi, ki so občutili Pangalosovo trdo pest, zdaj ališajo njegov padeč. Casopisi, ki so zopet enkrat prosti cenzure, objavljajo dolga poročila o korupciji in škandalih prejšnje vlade.

Winchester kompanija na delavski črni listi.

Chicago. (F. P.) — Winchester Repeating Arms kompanija je sovražna uniji kovinarskih delavcev. Tako je zadnji teden poročal glavni stan unije št. 16.

OHIO NAMERAVA PREGNATI GOODYEAR KOMPANIJU

Proti kompaniji, ki izdeluje gumijaste obročje za avtomobile, sta vloženi dve obtožnici radi kršenja postlav.

Columbus, O. — G. Walter Booth, državni pravdnik okraja Summit, je v ponedeljek vložil na vrhovnem državnem sodišču dve obtožnici, od katerih zahteva ena, da se odvzame Goodyear Tire & Rubber kompaniji pravica poslovanja v državi Ohio, druga pa zahteva, da se odstavi člani sedanjega ravnateljstva imenovane kompanije. Kompanija ima svoje glavne tovarne v Akronu ter izdeluje predvsem za avtomobilsko kolesa. "Obe obtožnici se opirata na trditve, da leta 1921 izvršena reorganizacija ni bila postavna. Pri takratni reorganizaciji so

dobile tri osebe deset tisoč delnic, in so potem imele moč izvajati kontrolo nad ravnateljstvom in so to svoje moč tudi dejansko izvajale. To je kajpada protipostavno. Tiste delnice imajo vrednost \$1 vsaka, toda v resnici niso nič drugega kot prednostne delnice in bi morale imeti \$5 nominalne vrednosti. Prosekutor trdi, da je izdaja takih delnic nepostavna.

Obe tožbi sta bili vloženi na zahtevo nekega delničarja kompanije in je njih glavni namen, da se iztrga kontrola nad kompanijo iz rok Wall Streeta ter zopet izroči delničarjem. Z mahinacijami glede tistih delnic se si namreč pri tisti reorganizaciji wall-streetaki bankirji znali prilastiti popolno kontrolo nad kompanijo.

STAVKUJOČI NAKLADALCI BLAGA STOPILI V UNIJO.

New York. (F. P.) — Stavkujoči delavci New York Marine kompanije so pristopili k bratovski inženirski in parobrodni uradnikov. Harry J. Chapman, zastopnik unije, je organiziral 500 stavkarjev ter se je nato podal h kompanijskim ravnateljem na posvetovalje. Oba ravnatelja kompanije so izjavili, da imajo dovolj stavkolomcev ter da nočejo pogajati se z unijo ali s stavkarji. Kompanija

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cincinatti \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z urednikom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepaju n. pr. (July 31, 1926) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

NAJNUJNEJŠI PROBLEMI DELAVSTVA.

V sedanjih človeških družbi so najbolj prizadete proletarke mase vsega sveta. Te morajo doprinositi žrtve in se pokoriti za grehe, ki jih ni izvršilo delavno ljudstvo, ampak kapitalistični gospodarski sistem in drugi sistemi pred njim, sloneči na privatni lastnini produktivnih in razdelivnih sredstev in virov naravnega bogastva. Ti sistemi, ki še danes obstoje po širnem svetu v različnih fazah, polagoma prehajajo iz enega v drugega, dokler ne dosežejo kapitalističnega. Če delavstvo želi, da se ti sistemi hitro izpreminjajo, da dosežejo kapitalističnega in se kapitalistični izpremeni v socialističnega, tedaj mora delavstvo vpsoliti svoje moči pri tistih silah, ki delajo za poraz militarizma in politične in gospodarske avtokracije. V mnogo deželah, katerih gospodarski sistemi so zaostali, kraljuje še politična avtokracija s pomočjo militarizma, poleg nje se pa šopiri v svoji največji prešernosti gospodarska avtokracija. Kolikor bolj so razviti gospodarski sistemi, toliko bolj se drobi moč politične avtokracije, dasiravno sta militarizem in gospodarska avtokracija še prav malo omajana. In zakaj mora delavstvo zaposliti svoje moči pri tistih silah, ki učinkujejo, da se militarizem in politična in gospodarska avtokracija drobe? Zato, da si delavstvo osvoji pot, ki vodi do mirne politične in gospodarske osvoboditve delavstva samega.

In kaj je pred vsem treba? Delavstvo se mora učiti najprej samostojno politično misliti, kadar se vrše volitve v postavodajne zbore in v javne urade. In zakaj zopet to? Ob času volitev prihajajo političarji raznih vrst in stresajo pred volilci kar na koše obljub, programa pa nimajo navadno nobenega. Politično zrel in razrednozaveden delavec si ogleda obljubo teh političarjev od vseh strani. Vprašal bo sebe, če so te obljube izvedljive in če se izvedejo, komu bodo koristile. Delavec, ki bo tako izprašal sebe in iskal na svoja vprašanja od svoje lastne pameti odgovorov, se bo tako prepričal, ako ima pred sabo korumpiranega meščanskega političarja ali demagoga, ki hoče na račun delavskih množic splezati kviško in sebi pripraviti mehko in gorko ležišče, ali pa pravega ljudskega zastopnika; borca za pravice teptanih in potlačenih delavskih množic — t. j. socialistična.

Delavec, ki bo tako izprašal sebe in prišel do svojih zaključkov, bo svoja opazovanja sporočil svojim drugim tovarišem in se z njimi razgovarjal o potrebnih sredstvih za zmago pravega delavskega kandidata.

Delavec, ki tako postopa in ravna, je razredno zaveden. To se pravi, on se zaveda, da pripada k razredu, ki je izkoriščen in oropan pravic; da se ta razred osvobodi in postane gospodarsko in politično enakopraven, se morajo delavci bojevati za svoje gospodarsko in politično osvobodjenje s sredstvi po mirni poti, da bodo uspehi tega boja imeli trajno vrednost za delavski razred. Kajti na podlagi teh uspehov je mogoče doseči druge trajne uspehe, ki vodijo do popolne politične in gospodarske enakopravnosti delavskega razreda.

Le vztrajen, zanesljiv in preudaren bojevnik delavskega razreda nekaj šteje. Vihravci in omahljivci ne štejejo nič. Ti so v škodo delavskemu razredu, kajti njih delo dostikrat podere v par tednih ali mesecih uspeha, za katere se je razrednozavedno delavstvo bojevalo mesece. In tako mora razredno zavedno delavstvo dostikrat pričeti zopet z bojem, kjer je pričelo pred leti. Zakaj? Izrinjeno je bilo od sovražnikov delavstva iz dobro utrjenih postojank, ker je sledilo klicu vihravcev in omahljivcev, ki nikdar dosti ne razmišljajo o potezah, ki jih je treba izigrati proti sovražnikom delavstva in drve v boj proti delavskim sovražnikom brez miselnosti, pa naj bodo ti sovražniki v ofenzivi ali defenzivi.

Uspehi delavstva bi bili veliko večji, ako bi pri ofenzivi in defenzivi odločevali razsodnost in hladnokrvnost. — (Dalje prihodnjic.)

SLIKE IZ NASELBIN

Naši pikniki.

Cleveland, Ohio. — Veliko je število piknikov, katere prireja Slovenci vsako leto po širni Ameriki. Ni ga lista med nami, ki bi ne prinesel na dan velevarne novice, da se je že ali da se bo vršil piknik tega ali onega društva, organizacije ali skupine. Poletni čas ni nič drugega kot doba izletov v naravo. Zanje ni vedno tako, kajti pri nas je bilo vedno glavno, da smo šli na "PITNIK", pa naj pomeni ta beseda karkoli.

Zadnje čase so društva in posamezne skupine začele dajati piknike in zabavo v enaki proporciji. Ena glavnih točk "programa" je ples. Brez tega si danes ne upamo nikamor, ako hočemo dobiti maso. Temu sledi vsakovrstne tekme in splošne šale. Nekoč zaničevan "pop" je sedaj neizogibna potrebnost na pikniku. Isto drži za mleko in sladoled. Cela stvar se vrača k "normalcy", to je: smernost — vsake stvari malo.

Vse te spremembe so razvile piknike do stopnje, kjer lahko trdimo, da se danes ljudje zabavajo v naravi, da se osvežijo, da njih zabava postaja vedno bolj nepriljubljena, vedno bolj domača. In v teh domačih zabavah se pobiže spoznavajo člani društev in organizacij. Včasih se taka prijateljstva končajo na sodnih — v zakonu. Človek nič ne ve, kaj se zna izmisliti iz navadne zabave v prosti naravi. Eno je gotovo, da človek izgubi mračnost v nji, in to je glavno.

Kot vsi drugi tako so se tudi člani socialističnega kluba št. 27 v Clevelandu odločili privediti to leto svoj piknik. Priredili ga bodo 29. avgusta na Močilnikarjevih farmah. Program piknika ne bo nič drugačen kot navedeno. Vsega bo zadosti, največ pa težko zaželeno nepriljubljeno domačo zabavo. In ravno raditve vabimo vse somišljenike in širko javnost, da se pravočrtno udeležijo piknika. Tru-ki bodo odpeljali izpred Slovenkega narodnega doma točno ob 8. 10.30 in ob 1. popoldne. Cena vožnje na obe strani je določena samo 50c. Ravnotako vabimo tudi vse sodrugi in somišljenike v Collinwoodu, da nas prav gotovo posetijo na tem pikniku v nedeljo. Gledali bomo na to, da se bodo truki ustavljali pred Kuncičevo dvorano pol ure kasneje po odhodu izpred doma v Clevelandu.

Torej vsi na Močilnikarjevo farmo v nedeljo 29. avgusta! Zabave in veselja bo dosti za vse, le udeležiti se je treba. Pozabimo na vsakdanje skrbi ter se trumoma odpeljimo na ta piknik! Sodrugi, somišljeniki, prijatelji in znanci, vsem skupaj kličemo: Na svidenje v nedeljo na Močilnikarjevih farmah! — Joseph A. Siskovitch.

Piknik v korist doma.

Springfield, Ill. — Da ne bo kdo mislil, da smo izginili s površja z našim narodnim domom vred, povem, da je zdaj naš in mi smo ponosni nanj. Iz malega raste veliko. Na prihodnji letni seji bomo lahko ukrepali, da-li se dvorana poveča.

Eni so bili že zato prej, drugi so rekli, da je boljše, če se prej vse plača, kar je res pravilno. Dolgo je vzel, vendar smo veseli da smo v danih razmerah prišli tako daleč, da je naše, kar imamo.

Delničarji vemo, da denar ni izgubljen. Delali smo tiho, vsak po svoji moči. Na napade od nasprotne stranke nismo odgovarjali. Čemu? Saj smo vedeli, da prihajajo iz zavisti.

Zelali so nam pogin, pa kipi-mo zdravja!

Upamo, da pride dan, ko bo naš "Dom" zrastel, kjer se bo lahko naša mladina zabavala in obdržavali svoje seje v obširnem prostoru. Ter bomo mi s ponosom gledali na del naših rok.

Da ne pozabimo povedati, da priredimo piknik v korist doma v nedeljo 29. avgusta na Fair ground! To je na istem prostoru, kot ga je imelo društvo št. 48.

Uljudno vabimo vse delničarje in druge, da se gotovo udeležite. Pripeljite svoje otroke v

presto naravo, saj potem morajo itak nazaj v šole in mi bomo kmalu zopet sedeli za pečo in se gotovo kesali, ako zamudimo priliko.

Toraj na svidenje vsi! Za fante, ki bodo metali žogo, imamo nagrado. Tudi žene in dekleta bodo imele priliko kaj dobiti, posebno one, ki znajo hitro teči.

Za dobro zabavo in postrežbo bo skrbel odbor.

Iz stavkovne naselbine.

Moon Run, Pa. — Malokdaj se kaj sliši od tukajšnje naselbine Moon Run, akoravno bi bilo potrebno, da bi se kdo večkrat oglašil in poročal javnosti položaj, v katerem se nahajamo. Kot je javnosti znano, je bil na-rov zaprt že od lanskega aprila in do junija tega leta, toraj celih 14 mesecev. Skozi vas to dobo so razpošiljali v letakih različne obljube in vse ugodnosti za rudarje z lestvico iz 1917. leta. Koverta bo polna vsake dva tedna in ne vem, kaj še vse. O uniji pa ni bilo ne duha ne sluha. Želje se jim niso izpolnile, premogariji so ostali doma in se na kompanijske obljube niso osirali. Da bi rudarje pri- dobili na svojo stran, so nam napeljali tudi elektriko, in sicer v vsako hišo, če je še tako raz-trgana. Vse je bilo zmanj in potem so pričeli spravljati stare in izurjene ven, dovažali so pa novince. Prvi ultimati od kompanije je bil: delati ali iz hiš. Drugi je bil od šerifa. Odločili ti je datum: Hodi, hočeš, ne- češ, moraš. Umaknili smo se v svojo usodo. Usmiljenja je bil vreden naš položaj. V denarnih stiskah je bil marsikdo. Eni so imeli bolezen, ali tudi na to se ni oziralo. Postava je zahtevala tako.

In navedem slučaj: "Nedaleč od mojega stanovanja je bila žena ravno tisti čas, ko nas je obiskal šerif, hudo bolna, da ni mogla iz postelje. Vsa tresoča se ga je prosila, če bi smela o-stati v hiši, toda njena prošnja ni bila uslišana in še tisti dan jo je moral njen mož odpeljati v bolnišnico. To je pač delav-čeva usoda. Za delavca sploh ni pravice. Eni so iskali zadoščenja pri sodniji, pomagalo ni nič, ker ima Pittsburgh Coal Co. vse sodnike na svoji strani, skoro bi rekla, celo Penno., tako da se nimamo sploh kam obrniti in se kam pritožiti. Selili smo se iz kompanijskih hiš in sedaj go-stujemo po različnih stanova-njih. Nekateri si delajo svoje domove in drugim je naredila U. M. W. barake po več sto sku-paj za več družin, in sicer na svetu Tome Kavčiča. Tako smo naredili prostor za neko zmes, ker sem se sele največ iz Ohija, kot nam pričajo tablice na avtih. Dokler so hodili sem le samci, se jih je veliko vrnilo, če ne izlepa pa izgrda, ali sedaj pa se selijo večinoma z družinami in so zastraženi kot zverine ali kot največji kriminalci. Narodno-sti so različni, največ je samor-cev, ki hodijo sem z vseh ve-trov. Sliši se, da je tudi nekaj Slovencev med njimi, kar pa ne morem ugotoviti. Če je to res-nica, potem je sramota, da se pristavajo med Slovence in da jih je rodila slovenska mati. Tak človek odpira vrata suženj-stvu, sebi in drugim poštenim delavcem. Koliko je že tukaj teh ljudi, ne vem natančno, ta-ko se sodi, da jih je okoli 150, in ker ne producirajo premoga več kot pe 3 do 4 železniške vo-zove drobitja, je skoro gotovo to število pretirano. V resnici so ravno taki reveži za naklada-nje premaga kot se reveži na pa-meti. Zastopajo se na premog toliko kot človek o luni. Ne mi-ne skoro dan, da ne bi koga po-bilo. Prvi dan je ubilo enega in malo pomene drugega. Kompa-nija seveda molči, odpeljejo jih stran, kot kako krkovino, ki ni ljudem za pakazat. Tudi pre-treplejo in streljajo se med se-boj. Slučaj je bil, da je boss prišel iz jame, s prestreljenimi hlačami in brez kape na gla-vi. V drugem slučaju sta bila dva ustrljena. Če pojde tako dalje, ne bo dosti škode za nas, pač pa ogromni stroški za kom-panijo. Ona ni mogla obrato-vati rudnika, ko je imela izur-jene rudarje, ki so spravili na površje na dan do 50 železniških

voz in brez vsake kompanijske straže, katere je sedaj okoli 25 do 30 mož, ki napadajo mirne ljudi in jih pretepa ter vozi v zapore. Prizadeti je bilo že tudi nekaj Slovencev, ki mirno hodijo okoli, in nagovore, če slušajno srečajo kakšnega zapeljane-ga, ki pride sem iz najnižje člo-veške družbe.

Naj še omenim, da tukajšnji kompanijski razbojnikji prohi-ci-ja ne drže. Sama sem jih videla, tako pijane, da niso vedeli, kje se jih glave drže. To so možje postavili pred malimi otroci in ženami so se izrazili in se ba-mi s kolčji, eden je celo imel bombo v roki, če ne gremo proč od tu, da bo pokazal svojo moč in vrgel med nas bombo, ki jo je valjal po roki. Vrgel je ni, odnesel jo je stran in povrh polna ušesa samih njemu ne ljubih besed.

Vidite/zitatelji, tako se nam godi dandanes. Lahko bi se iz-boljšal delavski položaj, ako bi se vsak poslužil svojih pravic, ki z lahkoto pridejo do njih, če le hočeš. To je edina pot do bolj-ših razmer. Ako nisi državljan, preskrbi si volilno pravico in jo upoštevaj. Večina se še žen-ske izgovarjajo, kaj boš volila, tvoj posel je v kuhinji in pri o-trocih, a vendar je vsak glas dragocen, ker jih je tako zme-raj premalo na delavčevi strani. Dovolj je še takih, ki so tukaj že na leto in se držijo še vedno na istem stališču, kot so bili, ko so sem prišli. Državljanse pravice so jim deveta briga. Spo-znaj se le takrat, ko jih kapi-talistični bič bije po hrbtu.

Naj še omenim, da nam ljudje dosti pomagajo. Skoro ni druž-ine, da bi ne imeli na stanova-nju po eno izgnano famlijo. Pomagali je največ dobroznani trgovec F. Maček. Izseljeval je dnevno po enega do 4 ali 5 dne-vno, in sicer brezplačno.

Mirovnega sodnika in policaja imamo na svoji strani. Ako bi teh dveh ne imeli, bi nam še veliko slabša predla. Slišala sem nekoga, ki se je izrazil, da je prav, ko so nas asegnali iz hiš, pač pa je njegova beseda take-ga pomena kot njegova pamet. Naj še opomnim slovenskim ma-teram, da se udeležijo seje, to je zadnji petek dne 27. avgusta v Moon Run High School, kjer bo imel direktorji sejo. Tam bomo sprejeli protest proti dru-ženju poduka s skebalkimi in našimi otroci. Le domačini smo plačali šolake davke in ne skebi. Naj tem ljudem postavijo šolo za- se Pittsburgh Coal Co.

Ne pozabite dne 27. avg. in pridite vsi!

Pozdrav zavednim delavcem in čitateljem Prosvete! — Iva-na Jerala.

Utisi s potovanja.

Joliet, Illinois. — Ze mnogo sem prevozil, toda ni ga kra-ja, ki bi mi bolj dopadal kakor Joliet. Delajo tukaj še precej do-bro; po malih tovarnah boljše kakor po velikih.

Opisati hočem nekoliko poto-vanje s mojo družino, ki sem ga imel dva tedna na političnih. Predvsem moram poročati o Clevelandu. Lepo mesto je to in dobro smo se zabavali v njem. Zahvaliti se moram vsem, ki so nam postregli, posebno pa dru-tinama Johna Urbančiča in Franka Somraka, družinama To-ny Korena in Martina Rakarja ter br. Medvešku za trud, ker je razkazal ves Narodni dom na St. Clair ave. Reči moram, da se nisem videl tako lepo ureje-nega doma kakor je ta. Oglašil sem se tudi v uredništvu Nove dobe in v uredništvu Glasila K. S. K. J.

Podali smo se v Imperial. Tam so nas lepo sprejeli in se moram zahvaliti mojemu svaku Johnu Mandeljnu in njegovi ženi za trud in postrežbo, ki sta nam jo izkazala tekot osemih dni biva-nja tam. Hvala vsem drugim znanost in prijateljem za pri-laznost in postrežbo. Upam, da pride čas, ko jim tudi jaz postre-lem in bom to storil z veseljem.

V njih naselbini je štrajk že dalj časa in nič ne vedo, kdaj preneha. Kompanija se ne zme-ni za delavce, dobila je stavko-kaze, to je, samorce, in jih na-stanja v kompanijskih hišah. Svoje prejšnje delavce meče na ceste. Zdaj unija postavlja šo-

torišča, kamor spravlja stav-karje in njih družine. Slabi časi se jim obetajo. Kdor ima ko-ličjak pameti, bi moral pobrati svoje stvari in oditi iz takega kraja, dokler ima še kaj v žepu. Jaz sem obljubil, da jim bom pomagal po svoji moči, zakaj tam je dosti naših bratov, ki so pod okriljem S. N. P. J. in brat mora bratu pomagati v potrebi.

Z društvom v Imperialu še precej dobro obstoje. Imajo svoj Slovenski dom, kar najboljše priča, da so složni v naselbini. Nikomur pa ne svetujem, da bi hodil tja, ker bodo morali še sa-mi od tam s trebuhom za kru-hom.

Na poti proti domu smo se o-glasili v Chicago ter smo obis-kali sorodnike in druge prijate-lje. Pohvalno se moram izrazi-ti, da so nas prav lepo sprejeli povsod.

Koncem dopisa moram o-meniti, da priredi društvo "Joliet-ska zavednost" št. 115 S. N. P. J. zadnji in kakor slišim, največji piknik, kar jih je še bilo letos. To bo 5. septembra. Dne 6. sep-tembra pa priredi zabavo Mla-dinski tamburaški odde-lek "Nightingale" S. N. P. J. Bratje in sestre, znanci in pri-jatelji, ne pozabite tako ugod-ne prilike, da se gotovo snjdemo določenega dne, to je v nedeljo ali ponedeljek, na Labor Day. — Frank Sternisha, blagajnik.

IZ PRINORJA

NOV STRANOVIT UDAREC ZA JUGOSLOVANE V ITALIJI.

Tržaški prefekt je razpustil ju-goslovansko Učiteljsko zvezo v Julijski Krajini in vsa na-rodna učiteljska društva.

Trst. — Tržaški prefekt je 3. t. m. razpustil stanovsko dru-štvo jugoslovanskih učiteljev v Italiji "Učiteljsko zvezo" in vse njene podružnice na deželi. V svojem dekretu naglašja, da ju-goslovanska strokovna organiza-cija v kraljevini Italiji radi no-vega fašistovskega sindikalnega zakona nima nikakega razloga za obstoj.

Uredništvo lista "Edinost" strazi jo zopet oddelki karabi-njerjev.

S tem odlokom pada zopet ena izmed velikih slovenskih organi-zacij v Julijski Krajini, z njo pa tudi vse one kulturne naprave, ki jih je bilo ustvarilo jugoslo-vansko učiteljsko v Julijski Krajini, v prvem redu pa znani pevski zbor "Učiteljske zveze" in stanovsko glasilo "Učiteljski list". Zveza slovenskih učitel-j-skih društev je bila ustanovlje-na leta 1920. Njen cilj je bilo varovanje in pospeševanje in-ter-sov slovenskega učiteljskega hkrati pa tudi skrb za čim več-je kulturno povzdigo jugoslov-an-skega učiteljsva v Julijski Kra-jini.

Z Učiteljsko zvezo so razpu-ščena tudi vsa učiteljska dru-štva. Ze nekaj tednov sem se je vedelo, da pripravljajo fašizem generalni nasok na to prevažno jugoslovansko kulturno in sta-novsko organizacijo, ki ni zasle-dovala nikakih političnih ciljev. Dne 18. julija je istrsko učitelj-sko društvo odkrilo spomenik za-služnemu pokojnemu uredniku Narodne prosvete učitelju Licu-lu. Slavnost se je izvršila ob prisotnosti policije povsem skromno in naravno strogo ko-rektno. Navzile temu so karabi-njerji še isti dan aretirali slavnostnega govornika upokojene-ga učitelja Sepiča in pričela je obsejna preiskava, ki seveda ni mogla dati željenih rezultatov, a je bila memento, da se iščejo vzroki za nasilen nastop proti učiteljskim organizacijam. Trža-ški prefekt si je sedaj stvar po-vašem olajšal in on je razpustil učiteljske organizacije z eno-stavno motivacijo, da niso v skladu z novim fašistovskim sin-dikalnim redom ...

Eksistenca našega naroda ni v skladu s fašistovskim redom in zato so na delu vse sile, da jo spodkopljajo in uničijo. Jugo-slovani v Italiji preživljajo straš-ne čase. Vsa duša naroda je pri njih v teh bridkih dneh.

POSUŽITE SE KAMPANJE ZA NOVE ČLANE IN PRIDOBITE SI LEPO NAGRADO!

ZARKOMET

Dva mrlita.

Ta teden sta umrla v Ameriki mladinci in starec, ki nista bila navadna človeka. Rudolf Valen-tino, filmski igralec, po katerem so vsi ameriški gledalci dobili tittel "Rejk", je imel na milijone častilcev, pravzaprav častilk. Ži-vel je 31 let in v tem času je bil dvakrat poročen, dvakrat razpo-ročen in zapustil je pol milijona dolarjev. Dovolj bo spomina ...

Drugi je dr. Charles W. Eliot, bivši predsednik univerze Har-vard v Cambridgeu, Mass. Castil-ei tega moža, ki je živel 92 let so bili le v ozkih krogih inteli-gence in znanstvenikov. Dvo-mim, če je 5000 ljudi vedelo, kdo in kaj je on. Eliot je bil svobo-domiseln, ki je zapisal sledeče besede:

"Ljudje bi ne bili nič slabši in ne boljši, če danes nebesa zgo-rijo ali voda zalije pekel. Obstoj-ječa krščanska ideja o nebesih in peku ima danes ravno toliko vpliva na inteligentne ljudi ka-kor ga ima ideja starih Grkov o Olimpu in Hadu."

Svarilo.

Čenjenj Zarkomet! Nacek s Holmeške ceste je zadnje čase postal velik zdražbar. Najel je neko ješitno in obrekljivo bab-nico, ki napada ljudi z nesramni-mi primiki. Pazi se, Nacek! Kaj če bo treba dokazov? Glej, da se ne boš lovil za bilko, ko bo prepozno. — Clevelandska krtič-ča.

Čudno vreme.

Na Grakem je bilo malo revo-lucije, v stari domovini je zopet bila velika povodenj in v Pitts-burghu je bila grda elana. Po-vosod je kak vrag ...

Vdovčeva nevesta bi rada znala.

Dragi K. T. B. I Vprašaj vele-umnega g. Trunka v mojem i-menu, naj pojasni, kako je na onem svetu s takimi, ki imajo tukaj dve ženi ali dva moža. Ka-ko se te trojice gledajo, ko pri-dejo skupaj bodisi v peku ali nebesih? Ali ni nič ljubosum-nosti in "fajtanja"? To bi rada znala, da se pravočasno izognem slučajnim sitnostim, ki morda pridejo tam, kjer ni muh.—Ra-dovednica.

Radodarni člani.

Iz Nefisa, Ohio: Tako dobrih članov ne najdeš nikjer, četudi daš groš. Dne 8. avgusta je bi-la tukaj seja in člani so predla-gali in podpirali, da se plača iz društvene blagajne \$5 podpore nekemu Alijas Novaku, ki ni član jednote. Taka je naša bra-ča! Pomozimo možicelnu! — Nekdo, ki vidi.

Kaj pa delajo drugi?

Coloradski filozof ima visoko mnenje o meni. Po njegovem mnenju jaz sam pišem vso Pro-sveto. Thanks! That's good.

Take zverine no se že davno od-peljale ...

Čenjenj Zarkomet! Povej ti meni, kako imenuješ resnico, ki je na znotraj volta, na zunaj je pa nič ni. — A. C., Kenosha, Wis.

Črni bratce na konvenciji.

Dragi Zarkomet! Če bi bil po-svetil v Pittsburgh na konven-cijo K. S. K. J., bi bil videl med delegati tudi collinwoodskega posejevalca imena. Morda je bil delegiran samo zato, da bo nje-govo ime na razpolago; drugih zmožnosti itak nima. Ne vem, zakaj ni bil Markel poslan, ker že ima "kufer". Posejevalec i-mena ga je moral šele iskati. Tudi nekdo drugi bi bil rad de-legat, ki je v resnici tudi zmožen, pa ni bil deležen te časti. Če bi posejevalec imena imel le tro-hico močganov, bi bil oddal svo-je čast drugemu in ostal doma pri bolni ženi. Včasih je moral kak delegat s konvencije domov, ker mu je zbolela žena, ta je pa šel z doma. Tako je pri Trnih brateh. Čast je več kot taba.—Collinwoodski štrigelj.

K. T. B.

Kitajska civilna vojna se je promestila na jug

Kantonska rdeča armada prodira proti Hankovu in militarni diktator Vupeifu hiti domov.

Sangaj, 25. avg. — Civilna vojna na Kitajskem se je premaknila s severa na jug. Glavna fronta je zdaj v provinci Hunan in vse kaže, da odločilne bitke se bodo odbojevale v dolini Jangtseja.

V Kantonu je bil večeraj kolosalni javni shod, katerega se je udeležilo 40.000 ljudi, kakor poročajo od tam. Na shodu je bila proklamirana vojna proti militarnemu diktatorju Vupeifu, ob enem so Kantonce podvojili boj kot proti Angliem in Japoncem.

V provinci Hunan se vrše lju-ti boji. Rdeča kantonska armada, katero vodi takozvani "rdeči general" Čang Kajšek, prodira proti Hankovu, ki je železniško središče in vojaška baza diktatorja Vupeifuja. Vsa sila Vupeifujeve armade se zdaj pomeče proti jugu ob železnici Peking-Hankov.

Katoliška jednota obdržala staro ime

Grdina in Kazimir sta pogorela s kampanjo za izpremembo imena. Kazimir je tudi propadel, ko je kandidiral za duhovnega vodjo. To je dokaz, da ga tudi katoliška jednota ne mara.

Pittsburgh, Pa. — Predlog, da se izpremeni ime Kranjsko-slovenske katoliške jednote v Ameriško-slovensko, je propadel na 15. redni konvenciji te jednote. Za amandirnanje imena je glasovalo 89 delegatov in gl. odbor, proti pa 93. Staro "kranjsko" ime torej ostane. Za izpremembo imena se je precej trudil Tone Grdina, ki se je udeležil Kazimirjevi franciškanski liki. "Jolietška stranka" je pa bila proti in kot se vidi, je zmazala. Glasovanje je bilo polmensko.

Konvencija je nekoliko povečala gl. odbor. Dodan je poseben finančni odsek, ki bo imel v rokah vse investiranje jednote, denarja (po zgledu pri S. N. P. J.). Tretji podpredsednik odpade. Porotni odbor bo štel pet članov in bo ob enem funkcional kot odbor za pravila.

Propadel je tudi predlog, da se centralizira bolniška podpora. Za to reformo so se zlasti potekali franciškani v upanju, da bodo podpora centralizirano podpora ložje konkurirala S. N. P. J. Centralna bolniška podpora ostane, kot doslej, prostovoljna za društva, ki se hočejo pridružiti. Delegatje teh društev so sami zase sklenili, da se podaljša rok plačevanja podpore. Za pol leta bolezniki velja celotna podpora, za nadaljnjih 12 mesecev pa polovična. V centralni bolniški blagajni je \$14.000.

Konvencija je trajala štiri dni. Zaključena je bila v soboto o polnoči. V glavni odbor so bili izvoljeni brez malega vsi stari odborniki. Grdina je ostal predsednik. Kazimir je kandidiral za duhovnega vodjo pa je propadel. Dobil je 70 glasov, dočim je njegov protikandidat, Kazimir Čvrček, slovaški župnik iz Indianapolis, dobil 108 glasov in je bil izvoljen.

Prihodnja konvencija, ki se odleže vsi na štiri leta, bo v Waukeganu.

Konvencija je odštela nekaterim gl. odbornikom lepe nagrade za "izvanredna dela". Grdina je dobil \$1500, tajnik Zalar \$600 in urednik Glasila Zupan \$500 nagrade.

Spopad med zamorci in belimi. Cincinnati, O. — V mestu Sharonville, dvajset milj severno od tu, se je v ponedeljek ponoči odigrala bitka med belimi in zamorci. Dva mrtva sta bila ranjena, in sicer zupan Harry McGrew in neki drugi meščan. Zupanova rana ni posebno težka.

Izgredi ob Valentino-vem mrvaškem odru

Več sto oseb ranjenih, ko je policija navalila na silno množico. Fašistovska straža ob truplu "Sejka". Sam Mussolini je baje naročil venec. Govorice, da je bil Valentino zastrupljen.

New York, N. Y. — Več kot 60.000 oseb je v torek navalilo na prostore pogrebnišča Campbell, Broadway in 66. cesti, kjer leži truplo filmskega igralca Rudolfa Valentina. V silni množici je bilo največ mladih deklet, a manjkalo se ni tudi stark, otrok in odrastlih moških. Naval je bil tak, da je bila policija brez moči, ko je hotela napraviti pot skozi množico. Končno je policija na konjih hotela odgnati množico s silo, narkar so sledili izgredi. V silni gneči je bilo par sto oseb poho-jenih in bolj ali manj ranjenih. Množica, pritisnjena ob poslopje, je zdrobila dve veliki pročelni šipi in kosci letcega stekla so mnogim prizadeli boleče rane.

New York še ne pomni takega prizora, da bi se toliko armada žensk borila cele ure s policijo, gnetla in suvala ter trgala obleko samo zato, da so mogle ženske za trenutek pogledati na bled obraz mrtvega "Sejka", ki leži v bronasti rakvi med hribom rož in vencev. In ne samo to. Policija je morala stražiti ob rakvi, da niso histerične ženske planile na truplo in potrgale z njega obleko v kosčkih za "spomin".

Množica je tulila in kričala kot divja, ko je policija orala s konji skozi silno množico. Na konji so bili končno ulica prazna, so policaji pobrali 28 ženskih ževčev in cel tovor klobukov, ki so ležali po tleh. Policija je zaprla ulico in uravnila ljudi v dolgo vrsto, ki se zdaj pomika noč in dan proti poslopju.

Valentino bo ležal do ponedeljka, nakar se vrši pogreb. Truplo bo začasno shranjeno v mavzoleju, ker se še ne ve, kje bo pokopano. Morda ga odpeljejo v Hollywood ali pa v njegov rojstni kraj v Italiji.

V torek sta prišla k odru dva italijanska fašista v črnih srajcah in se postavila h krsti kot častna straža. Fašistovska straža se menja vsaki dve uri. Vest se glasi, da je Mussolini naročil venec.

Po New Yorku se je istočasno razširila govorica, da je bil Valentino zastrupljen z arsenikom. Policijske oblasti uvedejo preiskavo, ako dobe zadostne dokaze. Izvedelo se je tudi, da je Valentino zbolel drugi dan po "divji zabavi", ki je trajala vso noč zadnji teden. "Sejka" je plesal in popival v družbi deklet, zlasti pa se je zabaval z neko pevko Mariam Benda, katero je nazadnje spremljal domov.

Valentino je bil baje zaročen s filmsko igralko Polo Negri, ki je zdaj na poti iz Los Angelesa h pogrebu. Pola Negri se je o-nesvestila, ko je dobila vest o njegovi smrti.

Most prekulil čoln. Chicago. — Victor O'Day, star 38 let, se je v torek zvečer s svojim sinom in ženo peljal v čolnu po severnem rokavu reke Chicago. Ko je bil čoln baš pod mostom na Ogden Ave., je most star začel obračati most, da pusti mimo nek mal parnik. Pri vrtenju je neka jeklena žica oplazila čoln ter ga prekulnila. Šestnajletni sin je prijel svojo 58-letno mater ter z njo srečno spaval na obrežje, oče pa je utonil in so njegovo truplo potegnili iz vode šele naslednje jutro.

Senator Fernald umri. West Poland, Me. — Na svojem domu v tem mestu je v ponedeljek popoldne umrl zvezni senator Bert M. Fernald. Rojen je bil leta 1858 in je postal senator leta 1916. Fernald je več let bolehal na sladkorni bolezen. Senator Fernald je bil vnet suhač in je bil zvest zagovornik prohibicije. Delavstvu ni bil naklonjen. Zlasti ostro je nastopal proti zakonskemu načrtu o otroškem delu.

Slavka v Sangaju se razširja dalje

Kitajska ljudska armada se je umaknila nadohtaknjena. Kantonske čete ogrožajo domeno diktatorja Vupeifuja.

Sangaj, 24. avg. — Protestna stavka kitajskih delavcev v tukajšnjih japonskih tovarnah se razširja na vse strani. Te dni je zastavkalo 10.000 novih delavcev v japonskih podjetjih. Tukajšnji kitajski militarni, ki sodelujejo z Vupeifujem, so v velikih škriplih, ker jim stavke ovirajo nabavo potrebnega bojnega materiala.

Položaj na frontah kitajske civilne vojne je še vedno ugoden za revolucionarje. Ljudska armada (kuomincun) se je umaknila iz nankovskega prelaza in Kalgana v strateški hribo na severozapadu v popolnem redu, dočim so mandžurske in Vupeifujeve čete utrpelje velike izgube. Diktator Vupeifu se zdaj seli s svojo armado proti jugu, v dolino Jangtseja, kjer kantonske čete ogrožajo boljbolj njegove postojanke v provinci Honan.

NEZAPOLNENOST JE VEDNO VELIK FAKTOR.

To je pokazal delavski department.

Chicago. — (F. P.) — Nezapolnosten dela vedno velike in resne priglavitve zveznemu delavskemu departmentu, kot je razvidno iz poročila, ki ga je izdal ta department v Columbusu, O., za leta 1921 do 1925. Croxton je poročal za ta obdobje in je pronašel, da je povprečno vedno nad 8 odstotkov delavcev brez dela ter da je število zaposlenih znašalo za omenjeno dobo 82 odstotkov celokupnega delavstva.

V letu 1923, ki je bilo leto največje zaposlenosti, je bilo 6,3% delavcev brez dela ter 6,2% jih je pa delalo le od časa do časa. Leta 1921 je pa bilo 12,4% delavcev nezaposlenih ter 10,1% pa le delno zaposlenih. V najboljših časih je bilo komaj sedem osmink delavcev zaposlenih stalno in tri četrtine pa samo začasno.

Ta pregled je navadno narejen v mesecu oktobru, ker ta mesec se smatra, da je največ delavcev zaposlenih, kot pravi državni department dela.

Največji vzrok brezdelja je seveda bil vedno delo, ker so bile zaloge prenapolnjene, razven leta 1922, ko je bila bolezen glavni vzrok nezaposlenosti.

Croxton je tudi pronašel, da je moška nezaposlenost vedno večja kot pa ženska.

Butlergarja utonila v žganju.

Benton Harbor, Mich. — V torek je bila slučajno odkrita največja žganjarna v okraju Berrien. Nedaleč od mestne meje sta imela dva brata v nekem hlevu skrito pravo pravcato tovarno za izdelovanje prepovedanih alkoholnih pijač. Tega svet ne bi sedaj najbrže vedel, če ne bi v torek eden izmed žganjarjev padel v veliko kanal, v kateri je bilo petinsedemdeset sodov žganja. Sam Dimaria, star 17 let, je padel v žganje ter začel kričati na pomoč. Prihital je njegov brat Frank, star 27 let, ki ga je hotel potegniti iz ogromne posode, pa je sam padel vanjo. Utonila sta oba v žganju, ki sta ga sama nakuhala. Frank je bil poročen, Sam pa samec.

Policijski ravnatelj v Cantonu, O., odstavljen.

Canton, O. — Zupan S. M. Swartz je v ponedeljek odstavljen policijskega ravnatelja S. A. Lengela. Odstavljenje je posledica nedavnega umora tukajšnega časnikarja Don R. Melletta. Policija je pod vodstvom Lengela imela nologo rešiti ta umor, pa se ni tega problema lotila s posebno vneto in zato tudi ni imela nobenega uspeha. Preiskava glede umora Melletta se še nadaljuje. Mellett je v svojem listu napadal posebno butlergarje, in zato ni skoro nobenega dvoma, da so se nad njim mačevali butlergarji, ki so imeli tesne zveze z raznimi političnimi uradniki.

Blaznož vrgel hambo y banki

Sam ubit, kakor tudi bančni policaj. — Ranjenih 120 oseb.

Pittsburgh, Pa. — V torek popoldne je prišel v Farmer's Deposit banko, ki je ena največjih v tem mestu, Collins Barley. V roki je imel mal kovček. Šel je k nekemu okenu ter bančnemu uradniku pomolil pod nos nekaj počečkan listič, na katerem se ni dalo drugega čitati kot "\$2.000". Na vprašanje uradnika je Barley rekel, da zahteva \$2.000. Uradnik je policaj par svojih tovarišev in zraven je prišel tudi bančni policaj George Ortman.

Bančni uradniki so uljudno pojasnili možaku, da ni tisti par pravih vrednih počečkan cent. Takrat se je Barley zadržal: "Dajte mi \$2.000 ali pa vas pošljem v zrak!" Bančni uradniki so zaščitili nevarnost, pa so se naglo vrgli na tla. Med tem je Barley še vrgel svoj kovček na tla ter srdito brcnil vanj. Istčasno je strašno zagrmelo.

Eksplozija so čutili po celem trgovskem delu mesta, tako silna je bila. V banki sami je imela silen učinek. Ko se je poleg dim, so policaji, ki so takoj pritekli, zagledali strašen prizor. Na tleh je ležal Barley brez glave in z gornjim delom telesa popolnoma razcefranim. Policaj Ortman je bil dobesedno prelukan od drobecv bombe. Se mu je bilo srec; a je umrl kmalu po eksploziji. Dvajset oseb je bilo nevarno ranjenih, kakih sto pa lahko poškodovanih od drobecv razbitih šip in drugih predmetov. Mnogi ranjenci so našli na svoji obleki kose Barleyjevega mesa.

Pozno ponoči so iz bolnice poročali, da so vsi ranjenci izven nevarnosti, izvenem Ira Appel, ki se bori s smrtjo. Eksplozija je odtrgala z napadalca skoro vso obleko. Neko malo knjižice je vrglo z delom njegove suknje trideset čevljev daleč. Na podlagi tiste knjižice so ugotovili ime napadalca in ga kasneje identificirali kot Collinsa Barleyja, ki je nedavno pobegnul iz okrajne norišnice v Mayview.

Policija domneva, da je Barley tista skrivnostna oseba, ki je nedavno zagrozila, da bo z nitroglicerinom poglajla mestno zbornico v zrak. — Policijski izvedenci pravijo, da je bila Barleyjeva bomba napolnjena z nitroglicerinom.

ORGANIZIRANI KROJAČI BODO ORGANIZIRALI DELAVCE NEKE VELIKE TOVARNE V NEW YORKU.

New York. (F. P.) — Odločnim uradnikom in članom Amalgamated Clothing Workers uni-je se je nedavno posrečilo unijonizirati trdovratno tovarno Fruhauf bratov, v kateri izdelujejo moške obleke. Sedaj so, podžigani od tega uspeha, sklenili udariti na drugo veliko neunijsko tovarno, in sicer Sam Finkelstein & Co. Ta tvrdka uposljuje od 400 do 500 delavcev in obratuje od leta 1920 dalje kot odprta delavnica. Pred dve mi leti je bil napravljen poskus organiziranja, ki pa se ni posrečil. Unija upa, da bo imela sedaj popoln uspeh. Abraham Beckerman in Phil Orlovski, katerima je unija poverila vodstvo organizatoričnega dela, delata že kampanjske načrte. Pred tovarno bo stala tekoma kampanje piketna straža.

Novemu Kristu dovoljen vstop v Ameriko.

New York. — J. Krishnamurti, hindujski mesija, je v sredo prišel v New York na parniku "Majestic". Nekdo je predlagal, da se temu novemu božanstvu ne dovoli vstopa v to čisto deželo, in sicer radi njegove "moralne pokvarjenosti". Prisiljenjski komisar M. Day na Ellis Islandu je malo pred prihodom parnika izjavil, da radi tega vzroka ne bo inkarniranemu Kristu ne bo zabranjen vstop v Ameriko. Krishnamurti se bo v petek odpeljal iz New Yorka v Chicago, kjer se bo udeležil konvencije neke primumknjene verske sekte.

AMERIŠKI MAGNATJE VRGLI PROČ TUJI JAREM.

To pa še posebno v jekleni industriji.

Chicago. — (F. P.) — Kako so se veliki ameriški kapitalisti na račun od vojne izmognane Evrope; je razvidno iz poročila, ki je bilo priobčeno v listu "Commercial and Financial Chronicle". Ta list dokazuje, da je bilo med leti 1914 in 1926 kupljenih približno za milijon in pol delnic, ki so predstavljale v polni vrednosti 135 milijonov dolarjev. In te delnice so bile kupljene vse od tujezemskih investitorjev.

Omenjeni list tudi pokazuje, da so v letu 1914 imeli franco-ški, angleški in holandski investitorji nad milijon delnic v jeklenih podjetjih, ki so last U. S. Steel kompanije. Z drugimi besedami se to pravi, da so imeli tuji kapitalisti eno četrtino vseh delnic v podjetjih jekla. To je tudi pomembno, da so imeli tujezemski kapitalisti še precej masne profite od te velike ameriške korporacije.

Ko pa je stopila Amerika v vojno leta 1917, se je pa število delnic še precej znižalo. V marcu letošnjega leta pa ima tuji kapital le še nekaj nad dva odstotka delnic naloženih v teh podjetjih. Velikanska kupovanje municije za časa vojne in pa nezasišene cene, ki so jih računali ameriški podjetniki zaveznikom, so prisilile evropske kapitaliste, da so poprodali svoje delnice po še precej nižjih cenah. To se tiče še posebej za industrijo jekla.

Leta 1914 so imeli angleški kapitalisti največ delnic v U. S. Steel družbi. Toda zadnje poročilo kaže, da so se ti delničarji skrečili na zelo majhno število. Istotako so se skrečili holandski delničarji in njim so sledili tudi francoški.

Te številke nam kažejo, da je ameriška industrija dobila svojo ekonomsko neodvisnost od tujezemskih kapitalistov. In to pa v veliki večini na račun angleškega kapitala in njih interesov.

KOLIKO VESTE?

Znaništevna vprašanja in odgovori. (Iskajte in shranite, morda vam kdaj prav pride.)

1. Od kod prihajajo rdeča krvna telesa?
 2. Zakaj povzroči velika zguba krvi smrt?
 3. Zakaj zdravnik ugotovi vaš pulz, kadar ste bolni?
- Odgovori:
1. V kostnem mozgu se neprestano proizvajajo rdeča krvna telesa. Krvna telesa se po par tednih življenja popolnoma izčrpa. Kadar niso več za rabo, se podajo v jetra in vranico, kjer so takorekoč "predelana", to se pravi, kar je uporabnega, gre v druge dele telesa, ostalo pa se izloči. A mesto "odpoklicanih" krvnih teles zavzamejo druga krvna telesa, došla naravnost iz tovarne v kostnem mozgu.
 2. Ako ostanje vsled velike krvavitve samo malo krvi v telesu, ne more srce radi premalo količine ostale krvi delovati; krvni obtok vsled tega postaja neenakomeren in sploh zastaja, telesnim mišicam in drugim delom telesa je dovajano premalo kislika. To je vzrok, zakaj zdravniki v takih slučajih vbrizgajo v bolnika raztopljeno soli. Tako raztopljena kalpoda ne more nadomestiti krvi, toda srce ima vendar nekaj za pumpati. Izdelovalnice krvnih teles v kostnem mozgu v takem slučaju delajo s podvojeno paro in kar najhitreje možgno pošljejo v žile armade novih krvnih teles in kmalu je vbrizgana raztopljena soli tako polna rdečih krvnih teles, kakor je bila prvotna kri.
 3. Zdravnik prime vašo roko in steže udarce srca, pri tem gleda na uro, da vidi, kako naglo bje vaše srce. Srce je jako občutljiv stroj. Eden prvih znakov resne bolezni je, da prične srce biti hitreje ali počasneje.

Agitirajte za "Prosveto"!

Vesti iz Jugoslavije

Paše je še vedno bolan. V zadnjem času so ponovno krožile v časopisju vesti, da je Pašić nevarno bolan. Mudi se v Karlovih varih, kjer baje večinoma ostaja v postelji, kar znači, da ga ne muči le zlatenica, ampak tudi oslabeost. Za radikale bi bila Pašićeva smrt zlasti sedaj, ko niso edini, silno neprijetna stvar, ker nimajo v svoji sredi nobene enako močne osebnosti avtoritete. Odlašanje kakršnegakoli političnega koncepta radikalne stranke je očitno tudi v zvezi s Pašićevo boleznijo.

Beda v Trboveljskih premogokopih je prispela do vrhunca. Obilastna družba dela, odkar je nacionalizirana, kar se ji poljubi. V upravnem odboru sicer sede menda štirje slovenski gospodje raznih strank, ki prejemale (na leto 160.000 Din?) nagrade. Toda ravno zaradi tega pa ima družba svobodne roke, da dela z ogromnimi dobički in da meče rudarje na ceste, druge pa plačuje tako miserno, da velik del zasluži komaj 500 Din na mesec ali pa še ne. Rudarje, ki so se posvetili rudarski stroki, meče ta družba na ceste ter se bavi z namero, da si pridobi novih delavcev a kmotov; ti, ki pripadajo tudi "našemu narodu", naj pa poginejo ali gredo s trebuchom za kruhom.

Uniformirana zverina. Pred varaždinskim sodiščem stoji zandaraski poručnik Brkič, ki ima na vesti mnogo slučajev zverinskega pretepanja in mučenja ljudi, ki so bili pred njim "službeno". Enega je suval in teptal, drugega tolkel z bikovko, tretjemu izbil par zob, za druge si je izmislil zopet kako posebno muco kakor: nagega valjati po snegu, igle zabdati za nohte, itd. Celo leto je trpelo, predno je divjaški oficir na mnoge tožbe prišel pred sodišče.

Okršile Miklošičevega spomenika v Ljutomeru. V nedeljo dne 8. avgusta so odkrili mošu svetovnega slovesa, učenjaku Miklošiču v Ljutomeru spomenik. Miklošič je bil rojen 20. nov. 1813 v mali vasi pri Ljutomeru, umrl pa je 7. marca 1891 na Dunaju. Spisal je več slovenskih jezikovnic in čitank, zlasti slovi njegov besednjak in služil kot vir vsem slovenskim jezikovnim in znanstvenim raziskovalcem. Miklošičeva dela ne služijo samo Slovincem, nego vsem slovenskim jezikom in so tedaj za vse Slovence velike važnosti.

Prokletstvo nad dr. Cankarjem. Mi smo že svoj čas klerikalce spraševali, zakaj da ne spregovore niti besedice o tem, da jih je zapustil eden najboljših pisateljev dr. Ivan Cankar. On je bil katoliški duhovnik, glavni urednik "Slovenca" in slovenske revije "Dom in Svet". V slovenskem kulturnem življenju poznana in spoštovana osebnost. Zapustil je katoliško cerkev in do je nedavno civilno poročil z gđ. Hribarjevo iz Ljubljane. Dolgo je razmišljala o tem usodnem udarcu slovenske cerkvene hierarhije in "Slovenec" je imel zapoved o tem molčati. Danes pa ve to že skoro vsa Slovenija, zato ne kaže več prikrivati resnice in te dni je izdal g. Andreas Kalan edit, ki izreka nad Cankarjem prokletstvo. To je hud udarec za katoliško cerkev, če jo zapuščajo njeni stebri in dolgo so se trudili gospodje, Cankarja z dobrim pregovoriti od te namere. Ko pa to ni šlo, so izdali nad njim prokletstvo. Mi smo prepričani, da zato ne bo v civilnem življenju nič manj srečen. Dr. Cankar je sorodnik našega velikega platelja — socialista Cankarja.

Zopet povenjen v Slovenijo. V tednu 8.—14. avgusta vreme je povzročilo ponovne poplave, ki so prizadele posebno Slovenijo. Na Gorenjskem je dne 9. avg. popoldan snežilo precej nizko v dolinah in je temperatura močno padla. Na Bledu je bil mraz najobčutnejši. Med postajama Laze—Zalog je plaz podsl tržaški brzovlak, pri čemer je zemlja in kamenje, ki se je udrla na progo, prevrnilo lokomotivo in jo popolnoma razbilo. K sreči ni nobenih žrtev. Težko ranjen je samo kurjač Reel iz Nove vasi pri Mariboru. Radi nesreče in

okrogomnih zemeljskih plasti, ki so zasule progo, je bil promet na progi Ljubljana—Zidani most ustavljen.

Mehiški katoličan kritizira ameriške katoličane

V newyorškem dnevniku "The New York Times" je 5. julija izšel dopis, ki se v prevodu glasi dobesedno:

"Uredništvu The New York Times: Kdor čita, kar piše bivši sodnik A. J. Talley, ki je predsednik odbora za katoliške interese Katoliškega kluba v New Yorku, o verskem vprašanju v Mehiki, je pozitiven, da Talley ni bil še nikdar v Mehiki, niti se ne briga, da bi prečital zgodovino Mehike.

Jaz, kot rojen mehiški državljani in katoličan, moram izjaviti, da v Mehiki ni nobenega verskega vprašanja ali problema. Če bi sodnik Talley prečital naš konstitucionalni akt (naš temeljni zakon), bi videl, da so vse vere v Mehiki svobodne in zaščitene. In če bi predsednik odbora Katoliškega kluba, Talley, vedel, kako dolgo so katoliški vladarji, splošni in krajevni, izrabljali ljudstvo Mehike, tedaj bi moral, kot iskreni katolik, priznati, da naši novi zakoni dajejo rimsko-katoliški cerkvi večji respekt, čeprav je res, da ti zakoni stremijo za znižanjem oblasti katoliške cerkve na političnem polju na minimum.

Cudim se, ko čitam, da bi morala vlada demokratične Amerike odreči priznanje vlade demokratične Mehike radi tega, ker je zadnja po vseh zakonodajnih pravilih sprejela zase neki zakon. K sreči se ljudstvu Amerike in Mehike zavedata, da so prijateljski odnosi med obema deželama vsak dan boljši baš zato, ker se obe vladi ne vtikata v notranje zadeve druga druge.

Kaj bi sodnik Talley rekel, če bi predsednik Tequilla ali Cognac korporacije v Mehiki zaključil, da je Volsteadov zakon v Združenih državah naproti "pravici človečanstva" in bi zahteval, da predsednik Mehike umakne priznanje vlade Združenih držav? Ali bi ne bilo to istotako smešno?

Zelim, da se sodnik Talley pridruži večini kulturnih ameriških demokratov, ki že dolgo odobravajo besede velikega Američana, Juarez: "El respeto al derecho ajeno es la paz," katero si usojam prevesti: "Spoštovanje pravic drugih poraja mir."

Matias Santoyo, New York, 5. julija 1926."

Čistilec oken zastavkajo.

Chicago. — Unija delavcev, ki umivajo okna na neboščnikih, je zadnjo soboto definitivno zaključila, da zaštrajka, ako člani ne dobe 25c povlika na uro. Sedanja plača teh delavcev, ki vsak dan riskirajo svoja življenja, je \$1 na uro.

NAROČNIKI POZORI!

Znamenje (July 31-1926) pomeni, da vam je naročnik potekla ta dan. Ponovite je pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnice in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vam društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$3.00 in za pol leta pa \$1.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Clovee za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člana \$5.50.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawrence Ave.
CHICAGO, ILL.

Arkadij Avertchenko:

Mož iz panoptika

(Groteska.)

"Kdo pa ste?"
 "To ni važno."
 "Kdo vas je poslal k meni?"
 "Nihče. Prišel sem sam od sebe."
 "Kaj pa hočete?"
 "Dela!"
 "Kaj znate?"
 "Nič."
 "Prej ste gotovo nekaj delali?"

"Ne. Nič!"
 "Človek mora vendar živeti!"
 "Saj sem živel..."
 "In tudi jedli?"
 "Vidite, to je ravno!... Skoro vedno sem stradal. Če me pogledate, morate vendar sami opaziti!" je rekel mladi, medli fant z dolgimi, oprijimi rokami, upalimi prsi in neobritim, suhim obrazom.

Tako sta se ob enajstih dopoldne v panoptikumu razgovarjala fant in gospod Charles, gospodar.

Gospod Charles je pogledal fanta, se za trenotek zamislil in rekel: "Lahko bi vas namestil v svojem panoptiku; predstavljati bi morali indijskega fakirja. Pozval bi občinstvo, naj vam prebada jezik s živankami. To zelo napenja živce, je zelo zanimivo in nam bo brez dvoma parkrat napolnilo hišo."

"To nima smisla," je odgovoril fant. "Jaz iščem lažjega zasluzka!"

"Ne vem za nič lažjega! Kaj pa sicer znate? Saj ste vendar

moral v življenju nekaj delati?"

"Samo eno: stradal sem!"
 "Stradajte tedaj dalje!" je razjarjeno zakričal gospodar panoptikuma. "Stradajte dalje!"

"Stradal bom dalje!" je skripalje z zobmi odvrnil fant in se obrnil, da odide. "Rajši stradam štirideset dni, kakor da se dam tako nahruliti!"

"Dovolite," je nenadoma zelo uslužbeno rekel gospodar panoptikuma, "ali morete zares štirideset dni stradati?"

"Saj sem vam vendar povedal... to je edino, kar znam."

"Dragi prijatelj, tu se pa lahko zmeniva. Če štirideset dni stradate, vam plačam tisoč rubljev. Vrh tega dobite za vsako prodano karto, razen kart za vojake in otroke, pet kopejk."

"Samo pet kopejk?" je vzkliknil praktični fant. "Ne, izpod deset kopejk za vsako prodano karto in tisoč rubljev za štirideset dni se ne da napraviti..."

"Hm... da, prosim vas torej, vzemite na znanje, da dobite vsak dan samo čisto vodo, pa nič drugega. Položili vas bomo v skrinjo, ki ima stranske stene iz stekla, skrinjo bo policija uradno zapečatila. Ostali pa boste v njej celih štirideset dni. Razume se seveda po sebi, da so v skrinji luknje za zrak in ljaki, skozi katerega boste dobili vsak dan vodo. Po štiridesetih dneh dobite dogovorjeni honorar. Če se strinjate, greva v mojo privatno pisarno in skleneva pogodbo."

"Izpustite me vsaj po noči iz steklene omar!" je rekel fant.

"Ljubi prijatelj, ali ste znoreli? Verjemite mi... da ne gre! To je v interesu podjetja: Če bi vas pustil po noči iz omar, kje bi bila kontrola? Stvar bi tedaj ne bila interesantna in nihče bi ne prišel."

"Samo en pogoj," je rekel fant, "preden ležem v omaro, mi morate plačati pošteno večerjo!"

"Dobro, pojdiva v pisarno in podpisiva pogodbo... Nato sestaviva lepak, da bodo ljudje debelo gledali, ko ga bodo čitali..."

Z OBLASTNIM DOVOLJENJEM

se bo v znanem panoptiku čarodeja Monsieur Charlesa vršila vrsta senzacionalnih predstav pod devizo:

Čudo organizma!

ali: Prav nič ne jem!

Znanstveno interesantna predstava stradanja, izvajana po znamenitem asirskem umetniku in stradanju, Mac Tachambecku.

Vsi, spoštovana gospoda, jemo štirikrat do petkrat na dan. Tu pa bo človek — zaprt v stekleni skrinji — stradal 40 dni in štirideset noči!

V navzočnosti spoštovane občinstva bo policija zapečatila stekleno skrinjo, v kateri se bo nahajal Mister Mac Tachambeck.

Slavno občinstvo prevzame kontrolo!

Za premiero, to je za dan, ko bo Mister Mac Tachambeck legel v stekleno skrinjo, zvišane cene!

Otroci in vojaštvo do nadrednika plačajo polovico. Za številni obiski prosimo ravnanstvo panoptikuma.

CHARLES (pravi), ravnatelj panoptikuma.

Opozorjamo, da se zapečatiti steklena omaro danes točno ob 8.

Gosta, nervozna množica je obkoljevala stekleno omaro, v katero je pošasi legel Mac Tachambeck. Napel je suha prasa, si naravnal prošt triko in napravil s roko kretajo.

Nato je stopil Monsieur Charles k omar in zaklical:

"Halo! Tachambeck sary?"

"Lepi tak!" je odvrnil namršeni Asirec in se je od mraza tresel.

"Zaprte pokrov! Gospod policijski častnik, zapečatite uradno stekleno skrinjo! Znanstveni akt se je začel!"

Orkester, sestojec iz gosli, klavirja in jazz-bobna, je zaigral poskočno koračnico. Občinstvo je plaskalo.

Asirec je sedel v stekleni omar in v grbančič obvi. Čutil se je sicer junaka, ker je bilo na tisoče oči vanj uprtih, a se ni mogel prav vtiči. Zdaj je upril obrto brado na široko dlan, zdaj je položil roke na hrbet, zdaj je porinil eno roko pod glavo in z drugo božal nogo.

Občinstvo ga je gledalo kakor čudno ribo v akvariju.

"Hm... diha!" je rekel neki gimnazijec.

"Bodak, zakaj pa ne bi dihal?" je odvrnil mož poleg njega.

"Kako dolgo že sedi?"

"Osemnajst minut."

"Zares... nič ne je?"

"Prava reč, tako dolgo znam tudi jaz to!"

"Če osemnajst ur nič ne ješ, boš tulli od lakote... Ta pa bo stradal 40 dni in 40 noči..."

Mlada dama se je nezadovoljno nakramčila in vprašala svojega spremljevalca:

"Ali samo sedi? Ali sicer nič ne dela?"

"Kaj se pravi: nič ne dela? Saj strada!"

"To pa se ne vidi!... Kdaj dobi vodo, gospod posestnik panoptikuma?"

"Jutri, obsoorej. Prosim, počastite nas s svojim obiskom."

Občinstvo je še nekaj časa gledalo Asireca, ki je bil med tem zadremal, in je nato polagoma zapustilo panoptikum.

Čemu smo prišli že danes, priti bi morali čez pet dni. Zdaj sem videl le, kako so ga zapečatili.

Ponoči je odprl Monsieur Charles vrata svoje sobe tik ob panoptiku in si je enkrat ogledal svojo "glavno številko", ki naj bi mu deževala zlato. Asirec je ležal na dnu steklene skrinje in spal. Monsieur Charles je dvignil svetilko in ponovil spešemu v obraz. Ta je trenil z vekami, zadrehal in nato počasi odprl oči.

"Kdo je?" je prestrašen vprašal. "Oh, vi ste Monsieur Charles?"

"Dragi moj, prišel sem le, da vidim, ali je vse v redu. Spi mirno dalje! Lahko noč!"

Asirec se je pretegnil in nato rekel:

"Pravzaprav ni vse v redu!"

"Kaj pa je?"

"Jesti hočem."

"No," je dobrodušno odvrnil Charles, "za to imaš še čas... Samo še 39 dni... Potrpi še malo!"

"Vi lahko govorite — potrpi še malo," je nezadovoljno pripomnil umetnik v stradanju. "Vi ste gotovo dobro večerjali, jaz pa od jutraj nimam nič v želodcu... Koliko pa je pravzaprav že ura?"

"Tri po polnoči. Spavaj, dragi moj, jaz grem!"

Privil je svetilko in že je hotel oditi, ko je zazlhal za seboj trkanje na stekleno omaro.

Trdno in energično se je začel Asirec glas:

"Jesti hočem... Stvar sem si premislil. Pustite me in te mihi- ce! Hočem začeti kaj drugega!"

Posestnik panoptika je v duhu že videl, kako mu je izginilo zlato, obupno se je prijel za glavo in zavpil:

"Lump... uničiti me hočeš! Dal sem se za ves teden tiskati lepake... Vse mesto govori o tebi. Ne, v omaro ostanem!"

Charles je povesil glavo, čutil

je, da bi, čepraj bi se mu danes posrečilo pregovoriti moža, nikakor ne stradal štirideset dni...

Stopil je k stekleni omar, ježno strgal pečate, odkril leseni pokrov in zatulil:

"Izlezi ven, lump!"

Umetnik v stradanju je molče ostavil omaro in ponižno rekel: "Mar sem vedel, da se bo tako končalo? Mislim sem, da bom izdržal!" — Torej, poročunajva!

Za en dan stradanja 25 rubljev, za vstopnice — 10 kopejk za osebo — recimo 40 rubljev... akupaj, ker nisem stradal vso noč, 60 rubljev."

"Poberi se!" je divje zakričal lastnik panoptika in planil nadenj.

"Gospod Charles," je rekel umetnik v stradanju, "nimam rad takih šal..." Na rahlo ga je potisnil nazaj v sobo. "Ali nimate nič jesti? Želodec mi je izčrpan."

Na mizi so ležali ostanki večerje, ki jo je bil použil Monsieur Charles s gospodom policijskim častnikom: pol gosi in petdeset jajc...

"Umetnik v stradanju" je pograbil gos in je raztrgal na kose in v petih minutah je izginila v njegovem žrelu.

Monsieur Charles je stal na drugem koncu mize ter s strahom in začudenjem gledal vanj.

Umetnik v stradanju je pograbil gnat in jo v velikanskih griljajih pospravil. Prav tako hitro so izginila jajca...

Gospodar panoptika se je od strahu sesedel na stol in vprašal:

"Ali vedno toliko jeste?"

"Ne, samo če sem lačen!"

"In kdaj ste lačen?"

"Vedno."

"Dragi moj," je razburjeno rekel Monsieur Charles, "najne pogodbe ne bova raztrgala... jo bova samo predrugačila... Kazal vas bom kot slavnega pošeruha. Povejte mi, dragi moj, ali lahko sneste en večer 25 zemelj in celo pečeno gos?"

"Hem," je dejal umetnik v stradanju, "pridenete lahko še nekaj klobas in deset jajc..."

"Dobrotnik!" je vzkliknil Mon- Monsieur Charles in objel okoli vratu umetnika v stradanju. "To bo zbudilo še veliko več pozornosti, kakor stradanje."

"Škoda, da je prepozno!" je melanholično pripomnil fant.

"Zakaj?"

"Lahko bi takoj nastopil..."

Preprosto.

Priča: "Sam ne vem, kaj naj storim. Poklican sem za pričo v tožbi Černe-Bele. Kaj naj izpovem?" — "Najboljše bo, če poveste vse po pravici." — "Bogme, na to pa nisem mislil!"

POTOVALNI ZASTOPNIK.

Naš sobrat Thom Celik bo v kratkem obiskal naše stare naročnike in druge rojake v državi Minnesota, ker je pooblaščen tudi za prodajo knjig Književne matice S. N. P. J., želj upravnistvo, da mu gredo člani in drugi rojaki na roke in se naroče na list Prosveta in si nakupijo knjig od njega, ter mu tako pripomorejo do boljšega uspeha. — Filip Godina, ravnatelj.

(Adv.)

"JAZ ŽELIM GLASNO POVEDATI pohvalo o Severa's Eako, ki je izvrstno maslo za kuhanje, nam piše Mr. Mike Zorovich, Wabash, Ind."

"Jaz sem se moral stalno praskati in nisem mogel spati. Potem ko sem poskušal različna zdravila in brez uspeha, sem poskušal Severa's Eako, ki mi je prinesel prvo pomoč in v šestih dneh sem bil oproščen te silne bolezn." — Na prodaj v lekarnah po 50c lonček. Ako vam ni mogoče iste dobiti, tedaj pišite na Severa's Co., Cedar Rapids, Iowa. — (Adv.)

Ali želite znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

DA SKUHAS DOBRO VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v malici slad, hmalji, slad in vse druge potrebščine. Poskusi in se prepričajte, da je doma pri kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Groceries, hladilnicarjem in v vse druge slovenske dame primeren pust pri večjih naročilih. Pišite informacijah na:

FRANK OGLAR, 4401 Superior Avenue, Cleveland.

SAMO 6 DNI PREKO

FRANCE - 4. sept. in 25. sept. PARIS - 11. sept. in 2. oktobra.

NAVE - PARISKI FRIBANT

Kabine tretjega razreda s umivalniki in toaletno vodo za 2, 4 ali 6 oseb. Francoska kuhinja in pijača.

French Line 109 N. Dearborn St., Chicago, Ill. ali lokalni agentje.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

Ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCI — izvrstna krašna knjiga, obsega 682 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.00

Slovensko-Angleška Slovnica — zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo...\$2.00

Zakon Biogenezije — tolaži naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro...\$1.50

Pater Malaventura — V Kabareta — zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaj rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami...\$1.50

Zajedalci — resnična povest in prava ilustracija dolejši akritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$1.75

Jimmie Higgins — krašna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek...\$1.00

Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo...50c

KNJIGE KNJIŽEVNE MATICE SE DOBE pri naših društvenih tajnikih in drugih zastopnikih, namreč dosedaj jih imajo v prodaji poleg društvenih tajnikov tudi:

William Siter, 6404 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Anton Janakovich, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.

Anton Bokal, 727 E. 157th Street, Cleveland, Ohio.

John Krikman, 13111 Benington Ave., West Park, Ohio.

Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.

John Rimac, 5555 Russell St., Detroit, Mich.

Frank Stular, 13706 St. Aubin, Detroit, Mich.

John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Proletarec, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Ali pa pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SVETNIK

Spisal Anton Fogararo.
 Prevaj Pastalkin.

(Dalje.)

Benedetto je vstopil v prostorno sobo, ki je bila vsa temna razen kota, kjer je gospod pri petdesetih letih bral "Tribuno" v svetlobi električne svetilke, živo osvetljuječo njegovo pleasto lobanjo, časopis in v papirji pokrito mizo. Nad njim se je iz poltme svetilkala velika kraljeva slika.

Gospod ni odmaknil od lista glave, težke od zavedajoče se oblasti. Odmaknil jo je, ko se mu je zljubilo, in z malomarnim očesom pogledal atom ljudstva, ki ga je imel pred seboj.

"Vzemite stolico," je rekel hladno, Benedetto je ubogal.

"Vi ste gospod Peter Maironi?"

"Da, gospod."

"Obžalujem, da sem vas nadlegoval, a bile je potrebno."

Izpod vlnudnih besedi gospoda komturja je preblijalo trdo dno ostrosti in zbadljivega zasmeha.

"Dovolite," je rekel; "zakaj se vi ne dajete nazivati s svojim imenom?"

Temu nenadnemu vprašanju ni sledil Benedetto neposredni odgovor.

"Dobro, dobro," je povzel on. "To zdaj ni posebne važnosti. Tukaj nismo pred sodiščem. Jaz mislim, da mora človek, ki hoče dobro delati, vrtiti to pod lastnim imenom. Toda jaz ne hodim v cerkev, imam drugačne nazore nego vi. To nič ne de, pravim. Ali veste, kdo sem jaz? Ali vam je vaš spremljevalec to povedal?"

"Ne, gospod."

"Dobro, jaz sem opravnik dražve, ki se briga nekoliko za javno varnost in ima nekaj oblasti; da, nekaj oblasti. In sedaj vam hočem dokazati, da se brigram tudi za vas. Vi ste — neprijetno mi je, da vam moram to povedati — v kolčnem položaju, dragi gospod Maironi ali gospod Benedetto, kakor vam je ljubše. Sodnijski oblasti je došla obtožba proti vam, v resnici teška obtožba; in jaz vidim, da je v veliki nevarnosti ne samo vaš sloves svetosti, marveč tudi vaša osebna prostost in torej tudi vaše pridiganje vsaj za kakšno leto."

Ogenj je planil Benedetto v obraz, oči so se mu zaliskile.

"Pustite svetost in sloves," je rekel.

Visoki opravnik države je povzel, ne da bi se dal zbegati:

"Vi se čutite zadetega. Pomislite pa in vedite, da pretjio vašemu slovesu svetosti še vse drugačne nevarnosti. Se vse drugačne reči se pripovedujejo o vas, ki nimajo nič opraviti — radi tega ste lahko mirni — s kazenskim zakonikom, a se tudi kdovekak ne zlagajo s katoliško pravostjo; in zatrjujem vam, da je vera vanje precej razširjena. Pravim vam to le tako; ker to so stvari, ki se mene čisto nič ne tičejo. V ostalem ni svetost nikoli kaj istinitnega, vedno je več ali manj povzroitev, ki jo zrcalo daje sliki. Če sploh je kakšna svetost, je to svetost zrcala, svetost ljudi, ki verujejo v svetnike. Jaz ne verujem vanje. A preidimo k resnim stvarim. Praviti sem vam moral neprijetne reči, moral sem vas celo raniti; zdaj bom lečil. Jaz nisem veren, vendar pa cenim yersko načelo kot življenjskega reda, in potem

je to tudi mišljenje mojih predstojnikov, mišljenje vlade. Zato ne more biti vlad prav nič po volji, da bi se naperila pohujšljiva razprava proti človeku, ki velja pri ljudstvu za svetnika, razprava, ki bi povzru lahko povzročila, tudi nemire. Toda še več! Mi vemo, da ste vi pri papežu priljubljena oseba in da čestokrat zahajate k njemu. Visoki gospodov pa nič ne mika, da bi papežu povzročali osebne neprilike. Zato imajo torej dober namen, da mu to po možnosti prihranijo. In mogoče bo to le pod edinim pogojem. Tukaj v Rimu imate vi zelo marljivo sovražnike, — ne na naši strani, veste, ne na liberalni strani! — ki se pripravljajo, da vas docela ugonobijo, na dobrem imenu in na vsem. Če hočete, da vam razkrijem svojo misel, je moja misel tale: s katoliškega stališča imajo prav. Jaz premenim nekoliko za svojo in njihovo rabo ono slovitno geslo jezuitov: "Aut sint ut sunt," pravim jaz, "aut non erunt." (Naj bodo, kakor so, ali jih sploh ne bo.) Poročajo mi, da ste vi katoličan širokega obzorja. To opomenja enostavno, da vi niste katoličan. A pustimo to. Vaši sovražniki so vas ovadili državnemu pravdniku. V resnici bi morali ukazati karabinarjem, naj zapro gospoda Petra Maironija, obsojenega v neposluhu po porotnem sodišču v Bresci, ker je zamenjal službo porotnika; toda to je malenkost. Vi si domisljate, da ste v Jenne ozdravljali ljudi in tosiijo vas ne le, da ste nepostavno izvrševali zdravilstvo, temveč celo, da ste nekega bolnika zastrupili, nič hujšega! Mi pa imamo sredstva, da vas rešimo. Ukrenili bomo tako, da ovadba sladko zaspi. Toda če vi ostanete v Rimu, zašenejo vaši rimski sovražniki takšen hrup, da se ne bomo mogli narediti gluhe. Treba je, da vi izginete kam daleč; in takoj! Najbolje izven Italije. Pojdite v Francijo, kjer je veliko pomankanje svetosti. Ali vsaj... ali ni neka hiša ob Luganskem jezeru vaša last? Zdaj prebivajo redovnice v njej, kajne? Redovnice in svetniki izborni vkup sodijo. Pojdite k redovnicam in počakajte, da se nevihta unese."

Komtur je govoril zelo resno, zelo počasi, zastirajoč zasmeh z najbolj nevarno lenokrvnostjo.

Benedetto se je dvignil, odločen in strog. "Stal sem," je odgovoril, "zraven bolnika, ki je potreboval mojega nepostavnega zdravilstva. Pustili bi me lahko bili na mojem mestu. Vi in vlada ste moji najhujši sovražniki, če mi ponujate, naj bežim pred pravico. Vi storite svojo dolžnost in pokličite karabinerje, naj me zapro, ker sem zamenjal službo porotnika. Jaz nato dokazem, da nisem mogel prejeti poziva. Gospod državni pravdnik naj stori svojo dolžnost in postopa proti meni radi ovadbe iz Jenne; najdejo me vedno v vili Mayda. Povejte to svojim višjim. Recite jim, da se ne zganem iz Rima, da se bojim le enega Sodnika, in da se ga naj tudi oni bojijo v svojem hinavskem arcu, ker napram hinavskim arcem bo On strašnejši nego napram odkritemu nasilju!"

Komtur, ki ni bil pripravljen na ta udarec, je zamodrel od onemoglega otrova že začel bruhati besede gneva, ko se je začel prigušen ropot kočije, ki je zavozila v predvor. Dvignil je tedaj pogled od Benedetto in poslušal. Benedetto je prijel za naslonišče svoje stolice, da bi odstranil to oviro ter se mogel obrniti. Oni se je stresel, v očeh mu je nanovo zagorela za trenutek uspravna jeza; izpustil je časnik, ki ga je ves čas držal v roki, udaril s pestjo po mizi in zavpil:

"Kaj delate? Ne ganite se!"

(Dalje prihajajo)

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT
 SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in ahode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO
 S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA
 V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNISKO DELO PRVE VESTE

